

Akik a keresztek alatt nyugszanak

2019 június 10. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Megrázó történet...

Katona nem politizál. Dr. Kovács Vilmos ezredes, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka is kizárólag szakmai szempontok szerint foglalkozik mindazzal, ami most Úzvölgyében történik. Az intézet az illetékes a magyar, illetve a magyarországi hadisírok ügyében, így az úzvölgyi katonatemet? kérdésében is.

– Hogyan kezelik a világban a katonasírok ügyét?

– Van egy általánosan értelmezhető nemzetközi mérce, ami különösen Európában érvényesül, de magáénak tekinti például Kanada és az Egyesült Államok is. Emellett pedig ott vannak az egyes országok között létrejött megállapodások is. A katonasírok, hadisírok mindig igen fontos szerepet játszottak és játszanak Európában, különös gonddal kezelik az első és a második világháborús h?si halottak emlékét. A hadisírok gondozását mindenütt valamilyen konkrét szervezet tartja kézben, ez Magyarországon a Honvédelmi Minisztérium. Az oroszoknál, az ukránoknál, de például a románoknál is ez a helyzet, a lengyeleknél viszont első sorban örökségvédelmi intézmények kezelik a hadisírokat, Németországban pedig társadalmi szervezetek. A német mintát követi Ausztria is. Tavaly nemzetközi hadisírgondozó-találkozót szerveztünk Budapesten. Kiderült, hogy mindenütt különös figyelem övezi a közvélemény részéről a hadisírok ügyét, er?s társadalmi akarat áll a gondozásuk mögött, és a pénz is megvan rá.

– Magyarország hogyan illeszkedik ebbe a rendszerbe?

– A mi külhoni katonasírjainkat kétoldalú, viszonyossági alapon m?köd? szerz?dések is védik. Jó szándékú traktusokról beszélünk, ez nemcsak Oroszországra vagy Németországra igaz, de Romániára is. Kilenc országgal kötöttünk kormányzati szint? megállapodást a hadisírok gondozásáról, ezeket törvénybe is iktatta minden érintett állam. Romániával 2008-ban kötöttünk szerz?dést.

– Mindenhol egyformán jól m?ködik a megállapodás?

– A legtöbb helyen igen, de nem felh?tlen a helyzet Romániában, és nehézségeink adódtak újabban Ukrajnában is. A szerz?dések lényege, hogy mindkét oldalon szabályozott keretek között gondozzuk a hadisírokat. Ez többek között azt jelenti, hogy mindkét országnak be kell jelentenie partnerének, ha a területén található hadisírok kapcsán valamilyen beavatkozást tervez. Legyen az felújítás, javítás, esetleg áttemetés, de egyeztetni kell akkor is, ha valamilyen új épületet, netán üzemet akarnak felhúzni az adott síremlék vagy temet? közelében. Szankció nincs. Mert elvileg fel sem tételezzük, hogy valaki megsértené ezt a megállapodást, a gondosság elvét.

– Mikor létesült az úzvölgyi temet??

– A bécsi hadilevéltárban fellelt források szerint 1916-ban fordult el? el?ször, hogy sírt temessenek be. Az augusztusi román betörés harcaiban estek el itt osztrák–magyar katonák, ekkor keletkezett maga a temet?. Kés?bb, 1916 októberében a Monarchia csapatai visszaszorították a román er?ket az akkori országhatárra, ezután hullámszerű intenzitású összecsapások zajlottak a térségben. Merev arcvonal alakult ki, de akkor már nem is a román, hanem az orosz csapatok álltak az osztrák–magyar egységekkel szemben. Ezért is érdekes az a román álláspont, amely szerint nagyszámú h?si halottjuk pihenhet az úzvölgyi temet?ben. Semmit sem lehet kizárni, de logikátlanak t?nik, hogy a magyarok által elfoglalt és ellen?rzött területre jártak volna át a románok temetni.

– Lehet, hogy orosz sírok is vannak ott?

– Igen, ez elképzelhető. De minden temet?t jellemez valamilyen dominancia. Úzvölgyében osztrák–magyar és német katonák nyugszanak. Tudunk azonban egy román sírról is! A katona nyilván megsebesült a harcokban, fogságba esett, ellátást kapott, de meghalt. És eltemették az akkor megnyitott katonatemet?ben. Oly módon lehet több román sír is ugyanott, hogy a Monarchia haderejében is harcoltak román nemzetiség? katonák, de ?k értelemszerűen nem a román királyi hadsereg tagjaként haltak h?si halált. Összetett kérdés ez. De a korabeli temet?vázlat szerint az a terület, ahol a betonkereszttek állnak, nem román betemetési hely. Ott a rajz szerint osztrák–magyar katonák nyugszanak.

– Igen, de a háború után román megszállás alá került Úzvölgye. És ha akkor temettek oda román katonákat?

– Azt a román hatóságoknak, illetve a román hadügyminisztériumnak kell bizonyítania. Megszólítottam az ONCE-t,

a román minisztérium h?si halottakkal foglalkozó szervezetét. Nekik egyeztetniük kellett volna velünk arról, hogy mit terveznek most Úzvölgyben. Különös, hogy eddig nem vonták kétségbe a temet? osztrák–magyar és német dominanciáját. Konkrét álláspontot vártunk az ONCE-tól, és dokumentumokat, levéltári adatokat, amelyekkel a román érintettséget bizonyítják. A mai napig nem kaptunk semmit.

– Miért pont ötvenkét keresztet tettek oda?

– Ez jó kérdés, mi sem tudjuk a választ.

– Amúgy milyen a kapcsolatuk az ONCE-vel?

– Kapcsolatunkat jól jellemzi, hogy évek óta nem kapunk kielégít? választ a kérdéseinkre. Hozzáteszem, szinte évente lecserélik az ONCE vezetőjét. Fájó dolgokról beszélek. Még 2015-ben, Kolozsvár mellett exhumáltuk 93 magyar katona holttestét. Azóta sem adja meg a román szervezet a mez?paniti betemetésükhöz szükséges engedélyt. Ez egy magyar lakosságú település, az önkormányzat készen áll a méltó temetésre, a magyar állam adná hozzá az anyagi forrásokat. Nemcsak engedélyt nem kaptunk, de magyarázatot sem. Több, hasonló problémával is küszködünk, nemcsak Úzvölgye zaklatja az erdélyi magyarok kedélyeit. Az ötvenkét kereszt?l annyit, hogy Románia 1924-ben igyekezett összegy?jteni a különböz? helyeken pihen? h?si halottait. Mondhatnák, hogy e gy?jtés kapcsán Úzvölgyében temettek el ötvenkét, a környéken elesett katonájukat. Ám ennek kell hogy legyen levéltári nyoma. Talán van is. De miért nem tárják elénk? Harmadjára kerestem meg legutóbb az ONCE-t, behívtattuk a román követség katonai attaséját is ide, a hadtörténeti intézetbe. De nem történik semmi.

– Talán a politika illetlenkedik bele a halottak emlékébe. Gyakori dolog ez?

– Én csak szakmai szemüvegen keresztül nézhetek mindent. És szakmai téren d?cög az együttm?ködés a román szervezettel. A mez?paniti temet? ügyében körülbelül ötször kerestem meg az ONCE-t, levélben és az attasé útján is, ott sem kaptam választ. Illetve azt mondták, hogy kijelölnék majd egy központi temet?t a magyar katonák számára, és majd oda kerülnek a h?si halottaink. De ebben sem léptek semmit.

– Vajon a magyar többség? Csíkszentmárton elfogadná, hogy elvigyék Úzvölgyéb?l a magyar h?söket? Tudva persze, hogy nem környékbeli székelyek, hanem els?sorban a 10. miskolci gyalogezred katonái pihennek ott...

– Tisztában vagyunk azzal, hogy ez a temet? mit jelent lelkileg a településnek. Szimbólum és megtartó er?. A Kolozsváron exhumált katonákat el kellett hoznunk, mivel eladták azt a temet?részt, ott nem volt más megoldás; mint mondtam, a magyar többség? Mez?panitra vinnénk ?ket. Folytak feltárások, nemcsak Romániában, de másutt is, ahonnet építkezések vagy például iparfejlesztési munkálatok miatt el kell hoznunk a h?si halottainkat. Ezzel nincs mit kezdeni.

– Az úzvölgyi temet?t?l 10-15 kilométerre van egy román katonai temet?. Miért nem azzal foglalkoznak?

– Egyszer csak eszükbe juthatott, hogy mi lenne, ha ötvenkét román h?s nyugodna Úzvölgyében, és letették a betonkereszteket. Hogy kik pihennek alattuk? A korabeli temet?vázlatok és levéltári dokumentumok szerint osztrák–magyar katonák. Én ezzel együtt is azt javasoltam a román partnernek, hogy csináljunk egy próbafeltárást. Derékszíj, övcsat, gombok és más felszerelési tárgyak azonnal elárulják, hogy ki fekszik ott. Erre sem jött válasz.

– Mi a megoldás?

– Legutóbbi levelemben személyes találkozóra hívtam Budapestre az ONCE parancsnokát, de nekem megfelelné egy bukaresti egyeztetés is, igazából viszont annak örülnék, ha együtt kimennénk Úzvölgyébe. Levéltári források, próbafeltárást. Ennyit kérek. Enélkül mindenki azt mond, amit akar, illetve így a magyar álláspont sokkal er?sebb. Sajnos nemcsak szakmai hiba, de törvénysértés is történt az úzvölgyi esetben.

– Mit érez a katonaeMBER?

– Megdöbben, hogy egyáltalán el?fordulhatott ilyen Európában, f?leg két olyan ország viszonylatában, amelyek között hivatalos megállapodás van a hadisírok ügyében. A cirkusz, a román h?si halottak emlékével való játszadozás is elfogadhatatlan. S?! Idehaza most újítjuk fel az els? világháborús hadisírokat, és több mint húsz temetkezési helyen négyszáznál is több román katona sírját hoztuk rendbe. A magyar állam költségén.

Bukarestben ezt tudják, többször elmondtam az attasénak is. Cserébe az úzvölgyi esetet kaptuk.

– Hogy lehet elejét venni az ilyen ügyeknek?

– Ami történt, az nemcsak a két ország megállapodását sértette, de a román törvényeket is. Ott is jogszabály írja el?, miként kell a hadisírok gondját viselni, és tiltja, hogy az önkormányzatok azt csináljanak a katonasírokkal és h?si temet?kkel, amit csak akarnak. A román attasé elmonda, hogy eredetileg a bukaresti védelmi minisztérium, illetve az ONCE sem tudott semmir?l. Értem. De akkor miért nem avatkoznak be most?

– Az úzvölgyi temet?t ki hozta rendbe?

– Ez 2013 és 2015 között történt, hazai és ottani civil szervezetekkel, valamint a csíkszentmártoni önkormányzattal együtt állítottuk fel a hatszáz szép fakeresztet. A pénzt a magyar Honvédelmi Minisztérium adta.

– Azt mondta, d?cög a románokkal való együttm?ködés. Más országokkal tud mondani biztatóbb példákat?

– Hadd hozzam fel példaként az oroszokat. Több mint ezer magyarországi településen van orosz katonasír. Gondozzuk ?ket. Van egy magyar–orosz közös bizottság, amely évente összeül egy tanácskozásra, itt mindenki elmondja az igényét, és eldöntjük, mi történjen, hogy történjen. Itt is, ott is. Ennyire egyszer?.

Sinkovics Ferenc - www.demokrata.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

